

N:o 62.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 april 1905.
— — — — Andra Kammaren den 13 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af väckt motion om inskränkning i förmånsrätt för ränta å in-tecknad fordran.

(Lagutskottets utlåtande n:o 47.)

Till Konungen.

Enskild motionär vid innevarande riksdag har ifrågasatt lagändring i syfte att inskränka förmånsrätt för ränta å in-tecknad fordran, och Riksdagen har funnit hans framställning beaktansvärd.

I 17 kap. 9 § handelsbalken stadgas, med afseende å den förmånsrätt, som in-teckning i fast egendom medför, att förmånsrätt till ränta å in-tecknad gäld ej gäller för längre tid än tre år före utmätning eller början af konkurs. Enligt 13 § utsökningslagen äger borgenär, som för sin förfallna fordran har in-teckning i fast egendom och för betalningen vill hålla sig allenast till egendomen, söka ägaren hos öfverexekutor i den ort, där egendomen ligger, och om fordringen med anledning af en sådan lagsökning fastställes till betalning ur egendomen, har öfverexekutor tillika, enligt hvad i 28 § utsökningslagen föreskrifves, att förordna, att egendomen må utan föregående utmätning säljas i den ordning, som om utmätt fast egendom stadgas. Ett sådant förordnande medför beträffande fastig-heten samma rättsverkan som om egendomen blifvit utmätt. För att för-

ordnandet skall kunna meddelas erfordras icke, att det intecknade skuldebrevet hos öfverexekutor företes i hufvudskrift, utan det är tillräckligt, att bestyrkt afskrift af detsamma fogas vid lagsökningsinlagan. Sedan förordnande, hvarom i 28 § utsökningslagen sägs, meddelats, får enligt 51 § samma lag egendomens försäljning icke äga rum, förrän utslaget vunnit laga kraft, och i 99 § utsökningslagen stadgas, att kungörelse om auktion å fastigheten icke får utfärdas förrän det skuldebref, hvarå borgenären sin fordran grundar, blifvit i hufvudskrift till auktionsförrättaren aflämnadt. Någon föreskrift, som ålägger en borgenär, hvilken hos öfverexekutor utverkat en intecknings fastställande till betalning ur den intecknade fastigheten, att inom rimlig tid, sedan öfverexekutors beslut vunnit laga kraft, hos vederbörande äska egendomens försäljning och därvid förete fordringsbeviset i hufvudskrift, finnes emellertid icke. Vål stadgas i 86 § utsökningslagen, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 10 juli 1899, att om borgenär, som sökt utmätning, lämnat gäldenär anstånd med betalningen, målet ej må därigenom uppehållas utöfver sex månader från den dag, då utmätningssmannen mottagit de i 54 eller 56 § utsökningslagen omförmälda handlingar — dom, utslag eller auktionsprotokoll, på grund hvaraf utmätning äskats, äfvensom, där fordran är på skuldebref eller annat skriftligt fordringsbevis grundad, fordringsbeviset i hufvudskrift — samt att, om anståndet fortfar vid utgången af nämnda tid, ansökningsen är förfallen och verkställd utmätning skall återgå. Men 86 § afser, såsom sålunda synes, blott det fall, att borgenär sökt utmätning, hvarmed icke kan i förevarande hänseende likställas den händelse, att borgenär hos öfverexekutor begärt intecknings fastställande till betalning ur fastigheten, därvid, såsom ofvan nämnts, fordringsbeviset icke ens behöfver företes i hufvudskrift. Att 86 § utsökningslagen icke äsyftar sistnämnda fall framgår äfven däraf, att ifrågevarande stadgande i dess nuvarande lydelse tillkom i sammanhang med lagstiftningen angående statens ersättningsskyldighet i vissa fall för skada, som förorsakats af ämbets- och tjänsteman. Med lagförändringen af den 10 juli 1899 beträffande 86 § utsökningslagen afsågs sålunda hufvudsakligen att förhindra, att utmätningssman, därigenom att utmätningssärenden i följd af lämnadt betalningsanstånd kunde uppehållas under obegränsad tid — såsom enligt förut gällande rätt kunde ske — frestades att begagna sig af inlämnade fordringsbevis eller i hans vård befintliga utmätta föremål. Beredande af skydd mot borgenärers försök att obehörigen använda verkställighet blott för vinnande af ökad säkerhet i gäl-

denärens egendom lärer man vid berörda lagändring icke hafva haft i sikte. Möjligen torde dock åt stadgandet i 86 § utsökningslagen analogivis kunna gifvas den tillämpning, att målet icke finge vid i paragrafen nämndt äfventyr uppehållas utöfver sex månader från den dag, då borgenär, hvilkens intecknade fordran blifvit jämlikt 28 § utsökningslagen fastställd till betalning ur egendomen, efter det beslutet vunnit laga kraft, med företeende af bevis härom samt af fordringsbeviset i hufvudskrift påkallar fastighetens försäljning.

Men i hvarje fall kan sålunda enligt gällande rätt borgenär, som har intecknad fordran, — genom att, sedan förordnande jämlikt 28 § utsökningslagen meddelats om fastighetens exekutiva försäljning, dröja med framställande af vederbörlig begäran om sådan försäljning — bereda sig en säkerhet för sin fordran utöfver hvad lagen afsett. Det är endast för tiden före utmätningen, det vill säga i förevarande fall förordnandet om fastighetens exekutiva försäljning, som ränta å intecknad gäld icke får med förmånsrätt utgå för mera än tre år. Rättigheten att för tiden därefter med förmånsrätt utfå ränta är icke underkastad annan inskränkning än den, som följer af stadgandena i utsöknings- eller konkurslagen eller af de allmänna preskriptionsbestämmelserna.

Att detta förhållande är en oegentlighet och kan leda till betänkliga rubbningar i fastighetskrediten synes uppenbart. Riksdagen anser, att det är af största vikt, att inteckningsväsendet jämte hvad därmed sammanhänger är ordnad så, att den säkerhet en inteckning erbjuder kan med stöd af ett vid inteckningens belånande erhållet gravationsbevis och behöriga uppgifter om fastighetens värde åtminstone tämligen noggrant beräknas. En tillfällighet af sådan art som den ofvan anmärkta bör ej äga någon betydelse med afseende å förmånsrättens utsträckning. Ändamålet med förmånsrätten för ränta för tiden efter utmätning eller början af konkurs är tydligen att skydda borgenären under den tid, som skäligen kan antagas erforderlig för verkställighetens fullbordande. En borgenär bör ej kunna på grund af stadgandets affattning utöfver hvad därmed afsetts bereda sig en förmån på öfriga borgenärers bekostnad. Särskildt beträffande fastigheter af större värde, i hvilka inteckningar till betydande belopp finnas fastställda, är det af stor praktisk betydelse, om en borgenär på grund af inteckning ur fastigheten utfår ränta till större belopp än hvad på förhand skäligen kunnat och behöfts i sådant hänseende af öfrige inteckningshafvare beräknas.

Riksdagen anser det alltså önskvärdt, att åtgärd vidtages till afhjälpande af ifrågavarande olägenheter, som ju förefinnas äfven till exempel med afseende på in-tecknad afkomsträtt; och får Riksdagen i anledning häraf anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t taga under öfvervägande, hvilka förändrade stadganden med afseende å förmånsrätt för ränta å in-tecknad fordran må vara erforderliga till förekommande däraf, att sådan ränta kan vid exekutiv försäljning af fastighet ur densamma med för-månsrätt uttagas till belopp, som äfventyra efterföljande in-teckningshaf-vares rätt och därmed sätta fastighetskrediten i fara, samt för Riksdagen framlägga det förslag i detta hänseende, hvartill förhållandena kunna gifva anledning.

Stockholm den 13 april 1905.

Med undersätlig vördnad.